

Kohtulahendite kogumik

KOHTUJURISTI ETTEPANEK
JULIANE KOKOTT
esitatud 28. oktoobril 2015¹

Kohtuasi C-263/14

**Euroopa Parlament
versus**

Euroopa Liidu Nõukogu

Tühistamishagi — Nõukogu otsus 2014/198/ÜVJP — Operatsioon ATALANTA — Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vaheline leping — Piraatluses kahtlustatavate isikute ja konfiskeeritud vahendite üleandmine Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaaniale — Õige õigusliku aluse valik — Ühine välis- ja julgeolekupoliitika (ÜVJP, ELL artikkel 37) — Õigusalane koostöö kriminaalasjades ja politseikoostöö (ELTL artikkel 82 ja ELTL artikkel 87) — Euroopa Parlamendi kaasotsustusõigus rahvusvaheliste lepingute puhul, „mis on seotud eranditult ÜVJP-ga” (ELTL artikli 218 lõige 6) — Parlamendi viivitamata ja täielikult teavitamine (ELTL artikli 218 lõige 10) — Otsuse tagajärgede kehtivuse säilitamine

I. Sissejuhatus

1. Kas piraadi üleandmine Euroopa Liidu poolt Tansaania Ühendvabariigi võimudele on peamiselt välis- ja julgeolekupoliitika akt? Või sisaldab selline meede ka sama olulist politsei- ja õiguskaitseasutuste rahvusvahelise koostöö komponenti? Need on sisuliselt õigusküsimused, mida Euroopa Kohtul palutakse käesolevas asjas selgitada. Seejuures saab Euroopa Kohus tugineda alustele, mille ta on välja töötanud kohtuasjas C-658/11.²

2. Samamoodi kui kohtuasjas C-658/11 on ka käesoleval juhul tegemist sõjalise operatsiooniga, mille käigus Euroopa Liit osaleb tema juhitud merevägedega juba pikemat aega piraatlusevastases võitluses Somaalia ranniku lähedal. EL-i liikmesriikide sõjalaevade poolt kinni peetud isikud ja nendelt konfiskeeritud vahendid antakse paljudel juhtudel kohtuvõimu teostamise eesmärgil üle selle regioonile kolmandatele riikidele. Selleks et määrata kindlaks selliste üleandmistega üksikasjad, on liit sõlminud nende kolmandate riikidega rahvusvahelised lepingud: kohtuasjas C-685/11 käsitletud juhul Mauritiusega, käesoleval juhul Tansaaniaga.

¹ — Algkeel: saksa.

² — Kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025).

3. Käesoleval juhul vaidleb Euroopa Parlament uuesti Euroopa Liidu Nõukoguga sedalaadi lepingute sõlmimise materiaalõigusliku aluse valiku üle. Samal ajal kui nõukogu tugines oma otsuses 2014/198/ÜVJP³ lepingu heakskiitmiseks Tansaaniaga⁴ üksnes ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ÜVJP) käsitlevatele sätetele, nimelt ELL artiklile 37, on parlament arvamusel, et *lisaks* oleks tulnud kohaldada sätteid, mis käsitlevad õiguslast koostööd kriminaalasjades ja politseikoostööd, täpsemalt ELTL artiklit 82 ja ELTL artiklit 87.

4. Esmapilgul võib kõik see tunduda tehnilise üksikasjana, mida ei iseloomusta kaugeltki samasugune pinge nagu mõnda piraatide teema kirjanduslikku käsitlust.⁵ Siiski on vaidlusalused probleemid suure poliitilise ja isegi konstitutsiooniõigusliku tähtsusega, kuna on vaja täpsemalt kindlaks määrata ühise välis- ja julgeolekupoliitika piirjooned ning piiritleda need liidu muude poliitikavaldkondade suhtes.⁶ Materiaalõigusliku aluse valikuga on Euroopa Parlamendi volitused suurel määral ette kindlaks määratud. Kui peaks ilmnema, et vaidlusalune leping – nagu käesoleval juhul – tuleb eranditult liigitada ÜVJP alla kuuluvaks ja seetõttu oleks selle võinud sõlmida üksnes ELL artikli 37 alusel, siis ei oleks parlamendil olnud vastavalt ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu esimesele osalausele mingit otsustusõigust, isegi mitte konsulteerimisõigust. Seevastu juhul, kui õigusliku alusena oleks tulnud kohaldada ELL artiklit 37 koostoimes ELTL artikli 82 lõigetega 1 ja 2 ning ELTL artikli 87 lõikega 2, oleks vaidlusaluse lepingu sõlmimise puhul olnud ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunkti v kohaselt nõutav parlamendi nõusolek. Ka Euroopa Komisjoni volituste ulatus sellise rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetluses sõltub olulisel määral õigusliku aluse valikust.

5. Vaidlus õige õigusliku aluse valiku üle on peamine ese ka käesolevas tühistamishagis, mille parlament esitas nõukogu vastu. Peale selle vaidlevad pooled siiski ka ELTL artikli 218 lõikes 10 sätestatud kohustuse ulatuse üle, mille kohaselt peab nõukogu parlamenti teavitama viivitamata ja täielikult kõigil rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetluse etappidel.

II. Õiguslik raamistik

6. Käesoleva juhtumi õigusliku raamistiku moodustavad ELTL artikkel 216 ja ELTL artikkel 218, mis asuvad EL toimimise lepingu V jaotises pealkirjaga „Rahvusvahelised lepingud”.

7. ELTL artikli 216 lõikes 1 on kokkuvõtlikult selgitatud, millistel materiaalõiguslikel alustel võib liit Lissaboni lepingust alates sõlmida rahvusvahelisi lepinguid:

„Liit võib sõlmida lepingu ühe või mitme kolmanda riigi või rahvusvahelise organisatsiooniga, kui aluslepingutes on nii sätestatud või kui lepingu sõlmimine on vajalik mõne aluslepingutes seatud eesmärgi saavutamiseks liidu poliitika raames, kui lepingu sõlmimise näeb ette liidu õiguslikult siduv akt või kui see võib mõjutada ühiseeskirju või muuta nende reguleerimisala.”

8. ELTL artikkel 218 sätestab rahvusvaheliste lepingute üle läbirääkimiste pidamise ja lepingute sõlmimise menetluse ning on sõnastatud järgmiselt:

„[...]

3 — Nõukogu 10. märtsi 2014. aasta otsus 2014/198/ÜVJP Euroopa Liidu ja Tansaania Ühendvabariigi vahelise lepingu (mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaania Ühendvabariigile üleandmise tingimusi) allkirjastamise ja sõlmimise kohta (ELT L 108, lk 1), edaspidi ka „vaidlustatud otsus”.

4 — ELT 2014, L 108, lk 3; edaspidi ka „vaidlusalune leping”.

5 — Ma pean muu hulgas silmas Long John Silveri (Pikk John Silver) lugusid raamatus „Aarete saar” (Robert Louis Stevenson) ja raamatut „Tratos de Argel” (Miguel de Cervantes), aga ka lastejutte nagu „Pipi Pikksukk Lõunamerel” (Astrid Lindgren) ja „Jim Knopf und die Wilde 13” (Michael Ende).

6 — Samal seisukohal on ka kohtujurist Bot, ettepanek, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:41, punktid 4 ja 5).

4. Nõukogu võib anda läbirääkijale juhiseid ning moodustada erikomitee, kellega tuleb läbirääkimiste pidamisel konsulteerida.

5. Läbirääkija ettepaneku põhjal võtab nõukogu vastu otsuse, millega antakse luba lepingule alla kirjutada ja vajaduse korral seda enne jõustumist ajutiselt kohaldada.

6. Nõukogu võtab läbirääkija ettepaneku põhjal vastu otsuse lepingu sõlmimise kohta.

Välja arvatud juhul, kui leping on seotud eranditult ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga, võtab nõukogu vastu otsuse lepingu sõlmimise kohta:

a) pärast Euroopa Parlamendilt nõusoleku saamist järgmistel juhtudel:

[...]

v) lepingud, mis hõlmavad valdkondi, mille suhtes kohaldatakse kas seadusandlikku tavamenetlust või seadusandlikku erimenetlust, mille puhul on nõutav Euroopa Parlamendi nõusolek.

Kiireloomulisel juhul võivad Euroopa Parlament ja nõukogu kokku leppida nõusoleku andmise tähtajas;

b) pärast konsulteerimist Euroopa Parlamendiga muudel juhtudel. [...] [...]

10. Euroopa Parlamenti teavitatakse viivitamata ja täielikult kõigil menetluse etappidel.

[...]”

9. Materiaalõiguslikust aspektist on peale selle oluline EL lepingu artikkel 37, mis on esitatud ELL V jaotise 2. peatükis pealkirjaga „Erisätted ühise välis- ja julgeolekupoliitika kohta” ning asub selle 1. jaos „Ühissätted”. Nimetatud õigusnorm on sõnastatud järgmiselt:

„Liit võib sõlmida lepinguid ühe või mitme riigiga või rahvusvahelise organisatsiooniga käesoleva peatükiga hõlmatud valdkondades.”

10. Lisaks tuleb viidata ELTL artiklile 82 ja ELTL artiklile 87, mis asuvad EL toimimise lepingu V jaotises pealkirjaga „Vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanev ala”.

11. ELTL artikkel 82 käsitleb õigusalast koostööd kriminaalasjades. Vastavalt selle õigusnormi lõike 1 teisele lõigule võtavad Euroopa Parlament ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt vastu „meetmed”, ning muu hulgas nimelt selleks, et

— „toetada kohtunike, prokuröride ning kohtute ja prokuratuuride töötajate koolitust” (punkt c) ja

— „hõlbustada liikmesriikide õigusasutuste või samaväärsete asutuste vahelist koostööd kriminaalasjade menetlemisel ja otsuste täitmisel” (punkt d).

12. Peale selle võimaldab ELTL artikli 82 lõike 2 teine lõik Euroopa Parlamendil ja nõukogul seadusandliku tavamenetluse kohaselt kehtestada kriminaalmenetlusteks direktiividega miinimumeeskirjad, mis käsitlevad muu hulgas nimelt

— tõendite vastastikust lubatavust liikmesriikide vahel (punkt a) ja

— isikute õigusi kriminaalmenetluses (punkt b).

13. ETL artikli 87 ese on politseikoostöö. Vastavalt nimetatud sätte lõike 2 punktile a võivad Euroopa Parlament ja nõukogu seadusandliku tavamenetluse kohaselt kehtestada selle koostöö arendamise eesmärgil meetmeid seoses asjakohaste andmete kogumise, säilitamise, töötlemise, analüüsi ja vahetusega.

III. Vaidluse taust

14. Arvestades sagenevaid piraatlusjuhtumeid Somaalia rannikul, otsustas nõukogu 2008. aasta lõpus võtta liidu ühise välis- ja julgeolekupoliitika raames ühismeetme,⁷ mille eesmärk oli korraldada ühine sõjaline operatsioon nimega „operatsioon ATALANTA”. Selle operatsiooni ese oli Euroopa Liidu juhitavate merevägede (EUNAVFOR) rakendamine Somaalia rannikuvetes sõitvate laevade kaitseks ning selle ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks.

15. Ühismeetme artikli 1 lõike 1 kohaselt toetab liit selle sõjalise operatsiooniga, mille korraldamise otsus oli vastu võetud EL lepingu artikli 14, EL lepingu artikli 25 kolmanda lõigu ja EL lepingu artikli 28 lõike 3⁸ alusel, eesmärgi, mis on seatud ÜRO julgeolekunõukogu 2008. aasta resolutsioonidega 1814, 1816, 1838, 1846 ja 1851, ning tugineb lisaks Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsiooni artiklile 100 ja järgmistele artiklitele.⁹

16. EUNAVFOR võib vastavalt ühismeetme artikli 2 punktile e muu hulgas „võttes arvesse pädevatele riikidele nende kohtuvõimu võimalikuks teostamiseks [...] ette nähtud tingimusi, [...] oma valvataval alal vahistada, pidada kinni ja üle anda isikuid, keda kahtlustatakse selles, et nad kavatsesid toime panna, panevad toime või on toime pannud ÜRO mereõiguse konventsiooni artiklites 101 ja 103 osutatud piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise”, ning lisaks „võtta oma kontrolli alla piraatlusjuhtumis või relvastatud röövimises osalenud laevu või piraatlusjuhtumi või relvastatud röövimise käigus kaaperdatud mereröövlite valduses olevaid laevu ning samuti nimetatud laevade pardal olevaid vahendeid.”

17. Vastavalt ühismeetme artikli 10 lõike 3 esimesele lausele kehtestatakse EUNAVFOR-i tegevuses „kolmandate riikide osalemist käsitlev üksikasjalik kord” „EL lepingu artiklis 37 sätestatud menetluse kohaselt sõlmitavas kokkuleppes.” Ühismeetme artikli 10 lõikes 6 on sätestatud järgmist:

„Operatsioonil osalevate kolmandate riikide poolt nende jurisdiktsioonilise pädevuse alusel vahistatud ja kinni peetud isikute kõnealusele riigile üleandmise tingimused määratakse kindlaks lõikes 3 nimetatud osalemist käsitlevate kokkulepete sõlmimisel või rakendamisel.”

18. Ühismeetme artikkel 12 sätestab üldised tingimused, mille kohaselt annab EUNAVFOR vahistatud ja kinnipeetud isikud üle Euroopa Liidu liikmesriikidele või kolmandatele riikidele, kui see liikmesriik või kolmas riik, kelle lipu all EUNAVFOR-i asjaomane laev sõidab, ei saa või ei taha oma jurisdiktsiooni teostada. Eesmärk on kohtuvõimu teostamine kindlate miinumstandardite järgimisega.

7 — Nõukogu 10. novembri 2008. aasta ühismeetme 2008/851/ÜVJP, mis käsitleb Euroopa Liidu sõjalist operatsiooni Somaalia ranniku lähedal aset leidvate piraatlusjuhtumite ja relvastatud röövimiste tõkestamiseks, ennetamiseks ja ohjamiseks (ELT L 301, lk 33), mida on muudetud ühismeetmega 2010/766/ÜVJP (ELT L 327, lk 49) ja ühismeetmega 2012/174/ÜVJP (ELT L 89, lk 69), edaspidi „ühismeetme”.

8 — Euroopa Liidu leping Nice'i lepingust tulenevas redaktsioonis.

9 — Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni mereõiguse konventsioon kirjutati alla 10. detsembril 1982 Montego Bays. Euroopa Liit ja kõik tema liikmesriigid on selle konventsiooni osalisriigid. Vastavalt mereõiguse konventsiooni artiklile 100 teevad riigid laialatuslikku koostööd, et tõkestada piraatlust avamerel või muus riikide jurisdiktsiooni alt välja jäävas paigas. Mereõiguse konventsiooni artikli 105 kohaselt võib kinni pidada piraatlaeva või -õhusõiduki ning võtta vahi alla selle pardal olevad isikud ning teostada pardal oleva vara võetuse; selle sätte kohaselt on lubatud ka karistuste määramine piraatlaeva või -õhusõiduki kinnipidamise teostanud riigi kohtute poolt. Mereõiguse konventsiooni artikkel 107 sätestab lõpuks, milliste riikide teenistuses olevatel laevadel ja õhusõidukitel on piraatluse kahtluse korral laeva või õhusõiduki kinnipidamise õigus.

Isikute üleandmine kolmandale riigile eeldab ühismeetme artikli 12 lõike 3 kohaselt seda, et „kolmanda riigiga on vastavalt kohaldatavale rahvusvahelisele õigusele, eelkõige inimõigustealasele rahvusvahelisele õigusele, kokku lepitud, et tagada eelkõige see, et kedagi ei mõistetaks surma, piinataks või koheldaks muul moel julmalt, ebainimlikult või alandavalt.”

19. Eeltoodut arvestades pidas Euroopa Liidu kõrge esindaja välis- ja julgeolekuküsimustes nõukogu 22. märtsi 2010. aasta loa alusel läbirääkimisi Tansaaniaga vaidlusaluse lepingu sõlmimise üle, mis käsitleb piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute ja kinnipeetud seonduvate vahendite Euroopa Liidu juhitud merevägede poolt Tansaanias Ühendvabariigile üleandmise tingimusi.¹⁰

20. Vaidlustatud otsusega, mis tugineb ELL artiklile 37 kui ainsale materiaalõiguslikule alusele ning ELTL artikli 218 lõigetele 5 ja 6 kui formaalõiguslikule alusele,¹¹ kiitis nõukogu kõnealuse lepingu liidu nimel ilma parlamendi nõusolekuta ja temaga konsulteerimata heaks ning andis loa selle allkirjastamiseks. Lepingule kirjutati alla 1. aprillil 2014.

21. Parlament on seisukohal, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks oleks täiendava materiaalõigusliku alusena tulnud kohaldada peale ELL artikli 37 ka ELTL artikleid 82 ja 87, mistõttu oleks selle otsuse vastuvõtmiseks olnud vastavalt ELTL artikli 218 lõike 6 punkti a alapunktile v nõutav tema nõusolek.

22. Mis puudutab parlamendi teavitamist, siis informeeris nõukogu nimetatud institutsiooni 22. märtsi 2010. aasta kirjaga nõukogu antud loast läbirääkimiste pidamiseks, pidades silmas lepingut, mis sõlmitakse ELL artikli 37 alusel. Läbirääkimiste edasise käigu kohta ei esitanud nõukogu parlamendile mingeid andmeid. Alles pärast menetluse lõpetamist teatas nõukogu parlamendile 19. märtsi 2014. aasta kirjaga, et ta kiitis vaidlusaluse lepingu heaks ja andis loa selle allkirjastamiseks, ilma et ta oleks parlamenti teavitanud vaidlustatud otsuse sõnastusest ja vaidlusaluse lepingu tekstist. Sisuliselt oli parlamendil võimalik sellest teada saada alles alates otsuse ja lepingu avaldamisest Euroopa Liidu Teatajas 11. aprillil 2014.

23. Parlamendi arvates ei ole nõukogu seega piisavalt täitnud rahvaesinduse viivitamata ja täieliku teavitamise kohustust vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 10.

IV. Menetlus Euroopa Kohtus ja poolte taotlused

24. Parlament esitas 28. mai 2014. aasta kirjaga ELTL artikli 263 teise lõigu alusel käesoleva tühistamishagi.

25. Vastavalt kodukorra artikli 131 lõikele 2 lubas Euroopa Kohtu president Euroopa Komisjonil astuda menetlusse parlamendi toetuseks ning Tšehhi Vabariigil, Rootsi Kuningriigil ning Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigil nõukogu toetuseks.

26. Parlament, keda toetab komisjon, palub

- tühistada nõukogu 10 märtsi 2014. aasta otsus 2014/198/ÜVJP,
- säilitada asjaomase otsuse kehtivus kuni seda asendava otsuse vastuvõtmiseni ja
- mõista kohtukulud välja nõukogult.

10 — Samal ajal Tansaaniaga peetavate läbirääkimistega alustati läbirääkimisi ka Mauritiuse, Mosambiigi, Lõuna-Aafrika ja Ugandaga.

11 — Vt vaidlustatud otsuse preambuli esimene viide.

27. Nõukogu, keda samuti toetavad tema toetuseks menetlusse astujad, palub omalt poolt jätta hagi põhjendamata tõttu rahuldamata. Peale selle palub nõukogu nagu ka Tšehhi Vabariik, et kohtukulud mõistetakse välja parlamendilt.

28. Lisaks palub nõukogu Euroopa Kohtul juhul, kui vaidlustatud otsus tühistatakse, säilitada selle otsuse tagajärgede kehtivus, ja nimelt

- kas kuni otsuse asendamise kuupäevani, kui tühistamine põhineb vastavalt esimesele väitele ebaõige õigusliku aluse valiku tuvastamisel,
- või ilma ajalise piiranguta, kui tühistamine põhineb üksnes parlamendi ebapiisava teavitamise tuvastamisel teise väite tähenduses.

29. Ka Tšehhi Vabariik ja Ühendkuningriik paluvad vaidlustatud otsuse tühistamise korral sõnaselgelt,¹² et säilitatakse selle otsuse tagajärgede kehtivus, kusjuures Tšehhi Vabariik palub Euroopa Kohtul lihtsalt kasutada ELTL artikli 264 teisest lõigust tulenevat õigust, Ühendkuningriik seevastu palub, et kohus toimiks nii nagu kohtuotsuses C-658/11.

30. Euroopa Kohtus toimus parlamendi hagi suhtes kirjalik menetlus¹³ ja 22. septembril 2015 kohtuistung.

V. Vaidlusaluse lepingu asjakohased sätted

31. Vastavalt vaidlusaluse lepingu artiklile 1 määratakse selle lepinguga kindlaks tingimused ja kord, mida kohaldatakse piraatlusjuhtumi toimepanemises kahtlustatavate isikute, kes on EUNAVFOR-i poolt kinni peetud, ning EUNAVFOR-i poolt kinnipeetud seonduvate vahendite EUNAVFOR-ilt Tansaaniale üleandmise ning nende kohtlemise suhtes pärast sellist üleandmist.

32. Vaidlusaluse lepingu artikli 3 lõike 1 teises lauses on sätestatud, et Tansania annab nõusoleku kavandatud üleandmiseks igal üksikjuhul eraldi, võttes arvesse kõiki asjakohaseid asjaolusid, sealhulgas juhtumi toimumise kohta.

33. Vastavalt vaidlusaluse lepingu artikli 3 lõikele 3 ja artikli 4 lõikele 1 kohtlevad pooled asjaomaseid isikuid nii enne kui ka pärast üleandmist inimlikul viisil ja järgivad inimõigustega seotud rahvusvahelisi kohustusi, sealhulgas keeldu piinata ja muul julmal, ebainimlikul või alandaval moel kohelda või karistada, keeldu ebaseaduslikult kinni pidada ning nõuet tagada õiglane kohtumõistmine. Lisaks tuleneb vaidlusaluse lepingu artikli 4 lõike 1 teisest lauseosast, et üleantud isikud saavad sobiva majutuse ja piisavalt toitu ja neile on kättesaadavad raviteenused ning nad saavad järgida oma religioosseid tavasid.

34. Üleantud isikute muud õigused tulenevad vaidlusaluse lepingu artikli 4 lõigetest 2–7, eelkõige õigus õiglasele kohtumõistmisele ja kohtuotsusele mõistliku aja jooksul või vabastamisele.

35. Vaidlusaluse lepingu artiklist 5 tuleneb, et mitte ühtegi üleantud isikut ei anta kohtu alla kuriteo eest, mille eest on ette nähtud karmim maksimumkaristus kui eluaegne vanglakaristus.

12 — Mis puudutab Rootsi Kuningriiki, siis ei palu ta küll sõnaselgelt säilitada vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivust, esitatud mõttearendustest saab aga järeldada, et ta toetab nõukogu sellekohast taotlust.

13 — Samal ajal kui enamik menetlusosalisi võtab oma menetlusdokumentides seisukoha mõlema väite suhtes, piirdub Tšehhi Vabariik oma selgitustes teise väitega, seevastu Rootsi Kuningriik ja komisjon keskenduvad esimesele väitele.

36. Vaidlusaluse lepingu artikkel 6 sätestab, milliseid registreerimiskohustusi peab EUNAVFOR täitma seoses asjaomaste isikute ja konfiskeeritud vahenditega ning kuidas tuleb toimikud Tansaania asutustele esitada.

37. Vaidlusaluse lepingu artikkel 7 käsitleb liidu ja EUNAVFOR-i kohustust hõlbustada Tansaania õiguskaitseasutustel uurimist ja kohtuvõimu teostamist.

38. Lõpuks tuleb juhtida tähelepanu veel lepingu preambulile, milles viidatakse sõnaselgelt ühismeetmele. Lisaks viidatakse selles erinevatele rahvusvahelise õiguse instrumentidele, eelkõige ÜRO Julgeolekunõukogu asjaomastele resolutsioonidele ja ÜRO mereõiguse konventsioonile.

VI. Õiguslik hinnang

39. Parlamendi tühistamishagi tugineb kahele väitele, millest esimese ese on õige õigusliku aluse valik vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks (vt selle kohta allpool jaotis B), seevastu teine väide käsitleb kohustust teavitada parlamenti viivitamata ja täielikult kõigil rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetluse etappidel (vt selle kohta allpool jaotis C).

40. Enne mõlema väite sisuliselt hindama asumist tuleb lühidalt selgitada Euroopa Kohtu pädevust käesolevat asja menetleda (vt allpool jaotis A).

A. Euroopa Kohtu pädevus

41. Põhimõtteliselt hõlmab Euroopa Kohtu õigusemõistmise pädevus alates Lissaboni lepingu jõustumisest liidu õiguse kõiki valdkondi, kusjuures liidu kohtute ülesanne on tõlgendada kõiki liidu õiguse sätteid ja teostada järelevalvet liidu institutsioonide, organite või asutuste kõikide õigusaktide õiguspärasuse üle (ELL artikli 19 lõike 1 esimene lõik, ELTL artikli 263 esimene lõik ja ELTL artikli 267 esimene lõik).

42. Erandina sellest põhimõttest ei kuulu Euroopa Kohtu pädevusse esmase õiguse sätteid, mis käsitlevad ÜVJP-d, ning nende alusel vastu võetud õigusaktid (vt ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuues lause koostoimes ELTL artikli 275 esimese lõiguga). ELTL artikli 275 teine lõik teeb sellest omakorda siiski selles mõttes erandi, et selles on sätestatud liidu kohtute pädevus kontrollida muu hulgas ELL artikli 40 järgimist.

43. Just seda erandist omakorda erandi tegemist puudutab parlamendi esimene väide, mis käsitleb õige õigusliku aluse valikut. Olgugi et parlament ei viita küll kahjuks üheski kohas sõnaselgelt ELL artiklile 40, on parlamendi väide sisuliselt siiski selgelt suunatud selles artiklis käsitletud probleemidele, mis puudutavad ühelt poolt ÜVJP ja teiselt poolt „ühenduse pädevusse kuuluvate” poliitikavaldkondade vaheliste piiride määratlemist. Kui nõukogu tugines vaidlustatud otsuses, nagu väidab parlament, vääralt üksnes ÜVJP-le, selle asemel et lisaks viidata ka sätetele, mis käsitlevad õigusalasest koostööd kriminaalasjades ja politseikoostööd, siis oleks ta mõjutanud muude institutsioonide volitusi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneval alal, mis on ELL artikli 40 esimese lõigu kohaselt keelatud ja mida Euroopa Kohus võib vastavalt ELTL artikli 275 teisele lõigule kontrollida.

44. Mis puudutab parlamendi teist väidet, siis põhineb see ELTL artikli 218 lõikes 10 sätestatud üldisel teavitamiskohustusel, seega sättel, mis – nagu Euroopa Kohus on juba kohtuasjas C-658/11 sedastanud¹⁴ – ei kuulu sellisena ÜVJP-d käsitlevate esmase õiguse sätete hulka EL lepingu V jaotise 2. peatükis, vaid on piiriüleselt kohaldatav kõikidele liidu menetlustele rahvusvaheliste lepingute sõlmimiseks. Vastavalt sellele ei puuduta kohtualluvuse piiramine seda sätet, nagu see piirang tuleneb ÜVJP jaoks ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuuendast lausest koostoimes ELTL artikli 275 esimese lõiguga.

45. Tšehhi Vabariik palub Euroopa Kohtult käesolevas asjas, et see kaaluks oma otsuses C-658/11 esitatud kohtupraktikat ELTL artikli 218 lõike 10 kohta ja võimaluse korral täpsustaks seda.

46. Vastupidi Tšehhi Vabariigi arvamusele ei saa ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuuendast lausest koostoimes ELTL artikli 275 esimese lõiguga siiski mingil juhul järeldada, et Euroopa Kohtul on ELTL artikli 218 lõike 10 alusel esitatud hagi suhtes ainult piiratud pädevus, näiteks nii, et ta peab piirduma sellega, et ta ainult *tuvastab* parlamendi teavitamise kohustuse rikkumise, jättes vaidlustatud otsuse *tühistamata*.

47. Euroopa Kohtul kas on pädevus või ei ole pädevust. Erandid tema pädevusest tuleb sõnaselgelt sätestada ja neid tuleb tõlgendada kitsalt. Liidu kohtute volituste diferentseerimist tühistamishagide käsitlemiseks, mis puudutavad ELL artiklit 40 või ELTL artikli 218 lõiget 10, ei ole ELTL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuuendas lauses ega ELTL artikli 275 esimeses lõigus sätestatud.¹⁵

48. Vaatamata sellele ei oleks tuvastusotsuse tegemine, nagu näib ette kujutatavat Tšehhi Vabariik, kooskõlas tühistamishagi olemusega. See oleks vastuolus ELTL artikliga 264, mis sätestab õiguslikud tagajärjed hagi rahuldamise korral ning väljendab tühistamishagi kassatoorset iseloomu. ELTL artiklist 264 kõrvalekaldumiseks ei anna mingit pidepunkti ELTL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuues lause ega ELTL artikli 275 esimene lõik.

49. Kokkuvõttes on Euroopa Kohtul seega täielik pädevus käesolevat hagi lahendada, kuni vaidlustatud otsuse võimaliku tühistamiseni.¹⁶

B. Õige õigusliku aluse valik (esimene väide)

50. Esimese väitega, mis on käesoleva menetluse keskne osa, seab parlament kahtluse alla nõukogu valitud õigusliku aluse vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks.

51. Parlament väidab, et rikutud on õigusnormi, kui vaidlustatud otsuse vastuvõtmisel tugineti ainult ÜVJP-le, täpsemalt ELL artiklile 37. Parlamendi arvates oleks tulnud täiendavate õiguslike alustena kohaldada ELTL artiklit 82 ja ELTL artiklit 87, seega kahte õigusnormi, mis käsitlevad kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö ja politseikoostöö valdkonda. Parlament pooldab seega lõppkokkuvõttes tuginemist kahele materiaalsooõiguslikule alusele, mis seovad ÜVJP-st tulenevad volitused selliste volitustega, mis tulenevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevast alast. Juhul kui neist kahest poliitikavaldkonnast pärinevate õiguslike aluste kombinatsioon on võimatu, kuna asjaomaseid menetlusi ei ole võimalik üksteisega siduda, on parlament – nagu ta kohtuistungil selgitas – seisukohal, et kohaldada tuleb ainult ELTL artiklit 82 ja ELTL artiklit 87.¹⁷

14 — Kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punktid 72 ja 73); vt lisaks ka kohtujuristi ettepanek, Bot, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:41, punktid 137 ja 138).

15 — Ainult seoses kitsendavate meetmete kohta tehtud otsuste õiguspärasuse kontrollimisega on Euroopa Kohtu pädevus vastavalt ELTL artikli 275 teise lõigu teisele alternatiivile selgelt piiratud ELTL artikli 263 neljandas lõigus sätestatud tingimuste kohaselt algatatud hagidega.

16 — Sama seisukohta väljendatakse ka kohtuotsuses parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, eelkõige punkt 87).

17 — Veel kaugemale minnes on komisjon seisukohal, et vaidlustatud otsus kuulub eranditult kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö kohaldamisalasse, mistõttu tuleb selle jaoks ainsa volitusnormina arvesse ELTL artikkel 82.

Sissejuhatav märkus

52. Kohtupraktikas on juba selgitatud, et liidu õigusakt – ka konventsiooni heakskiitmise otsus¹⁸ – võib põhineda kahele materiaalõiguslikul alusel. See on alati nõutav juhul, kui ilmneb, et asjaomasel õigusaktil on korraga mitu omavahel lahutamatu seotud eesmärki või osa, millest ükski ei ole teiste suhtes kõrvalise tähtsusega, mistõttu kuuluvad kohaldamisele aluslepingute erinevad sätted.¹⁹

53. Vastupidi nõukogu ja tema toetuseks menetlusse astujate arvamusele ei ole Euroopa Kohus kahe õigusliku aluse valiku võimalust käesoleva juhtumiga sarnastel asjaoludel veel mingil juhul kõrvale heitnud. Eelkõige ei toonud otsus kohtuasjas C-658/11 selles tähenduses eelotsust.

54. See kohtuotsus puudutas küll rahvusvahelist lepingut – lepingut Mauritiusega –, mille sisu oli suure osas sarnane käesolevas asjas vaidlusaluse lepinguga. Siiski ei võtnud Euroopa Kohus selles lõplikku seisukohta õige materiaalõigusliku aluse küsimuse suhtes, kuna hagi esitanud parlament ei kahelnud omal ajal – erinevalt käesolevast juhust – selles, et kohaldamisele kuulub üksnes ELL artikkel 37, ning tunnistas isegi seda, et otsuse EL-i ja Mauritiuse vahelise lepingu sõlmimise kohta „võis õiguspäraselt vastu võtta ainuüksi ELL artikli 37 alusel, välistades kõik muud materiaalõiguslikud alused.”²⁰ Euroopa Kohus toimis kohtuasjas C-658/11 loogiliselt, kui ta keskendus parlamendi toonastest etteheidetest lähtudes ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu esimeses osalauses ette nähtud menetlust puudutava erisätte tõlgendamisele.

55. Isegi kui eeldada koos nõukogu ja tema toetuseks menetlusse astujatega, et Euroopa Kohus otsustas kohtuasjas C-658/11 vähemalt kaudselt õige materiaalõigusliku aluse küsimuse üle,²¹ ei võimaldaks see käesoleval juhul veel lõplikult hinnata parlamendi etteheidet. Seda seetõttu, et käesolevas asjas vaidlustatud otsuse õigusliku aluse kontrollimiseks ei oma väljakujunenud kohtupraktika kohaselt mingit tähtsust, millist õiguslikku alust kasutati muude liidu õigusaktide vastuvõtmiseks, millel võivad olla asjaomase õigusaktiga sarnased tunnused.²²

56. Seetõttu tuleb käesoleval juhul viia vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks kasutatud materiaalõigusliku aluse valiku – kaasa arvatud võimalus tugineda selle otsuse vastuvõtmisel vajaduse korral kahele õiguslikule alusele – suhtes läbi sõltumatu kontroll.

57. Mingil juhul ei ole välistatud kohaldada liidu välistegevuseks õiguslikke aluseid väljaspool ÜVJP-d, nagu arvavad käesoleval juhul parlament ja komisjon. Nii on näiteks ELL artikli 21 lõikes 3 sõnaselgelt märgitud, et peale ÜVJP võivad ka liidu muud poliitikavaldkonnad hõlmata „välisaspekte”. Vastavalt sellele on põhimõtteliselt täiesti mõeldav, et liidu rahvusvahelisele lepingule loa andmisel kohaldatakse pädevusi vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnast või tuginetakse selliste pädevuste kaasamisel kahele materiaalõiguslikule alusele.

18 – Vt selle kohta eelkõige kohtuotsused komisjon vs. nõukogu (C-94/03, EU:C:2006:2, punktid 55 ja 56) ja Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2449, punkt 35).

19 – Kohtuotsused parlament vs. nõukogu (C-130/10, EU:C:2012:472, punktid 43 ja 44), komisjon vs. nõukogu (C-377/12, EU:C:2014:1903, punkt 34) ja parlament vs. nõukogu, (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 43).

20 – Sellised on Euroopa Kohtu sedastused poolte väidete kohta kohtuotsuses parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punktid 44 ja 45).

21 – Nõukogu ja tema toetuseks menetlusse astujad tuginevad seoses sellega eelkõige kohtuotsusele parlament vs. nõukogu punktidele 58, 59 ja 62 (C-658/11, EU:C:2014:2025).

22 – Kohtuotsused komisjon vs. nõukogu (C-94/03, EU:C:2006:2, punkt 50), parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 48) ja Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2449, punkt 36); vt ka kohtuotsus Ühendkuningriik vs. nõukogu, (C-431/11, EU:C:2013:589, punkt 66).

58. Sellega ei ole vastuolus, et esmase õiguse sätetes, mis käsitlevad vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala – nimelt mõlemas käesolevas asjas kõnealusel ELTL lepingu peatükis õiguslase koostöö kohta kriminaalasjades ja politseikoostöö kohta – puudub selge volitusnorm, mis puudutab välisvolitused.²³ Teatavasti võivad liidu institutsioonid omandada teatavatel asjaoludel lisaks ka kaudsed välisvolitused. Algselt tuletati institutsiooni sedalaadi volitused kooskõlas nn AETR-doktriiniga olemasolevatest sisetevõimude pädevustest.²⁴ Nüüd sätestab sellise välispädevuse ELTL artikli 216 lõige 1 sõnaselgelt koguni aluslepingutes. Kui tänapäeval soovitakse tugineda AETR-doktriinile, siis tuleb liidu asjaomases õigusaktis viidata seega sõnaselgelt ka ELTL artikli 216 lõikele 1.²⁵

59. Kui otsustada küsimuse üle, kas käesoleval juhul tuli kasutada õiguslike aluseid kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö (ELTL artikkel 82) ja politseikoostöö (ELTL artikkel 87) valdkondadest, siis tuleb lähtuda sellest, et väljakujunenud kohtupraktika kohaselt peab õigusliku aluse valik põhinema objektiivsetel asjaoludel, mis on kohtulikult kontrollitavad ja mille hulka kuuluvad eeskätt õigusakti eesmärk ja sisu,²⁶ arvesse tuleb aga võtta ka konteksti, millesse see otsus paigutub.²⁷

Piisava seose puudumine vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva alaga

60. Kui vaadelda üksnes vaidlusaluse lepingu sisu, siis tuleb nõustuda parlamendi ja komisjoniga, et see sisaldab arvukaid sätteid, mis on tüüpilised piiriülese kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö ja piiriülese politseikoostöö puhul. Lepingus käsitletakse isikute ja vahendite üleandmist kohtuvõimu teostamiseks²⁸ ning asjaomaste isikute õigusi, arvestades nende inimväärsust ja õigusriigile omast kohtlemist.²⁹ Peale selle on lepingus sätestatud, millised registreerimise ja teatiste esitamise kohustused on liidul ja EUNAVFOR-il³⁰ ning kuidas need abistavad Tansaania pädevaid asutusi üleantud isikutega seonduvas uurimises ja nende suhtes kohtuvõimu teostamises.³¹

61. Eeltoodud arvestades on vaidlusaluse lepingu sisul kahtlemata teatav sugulus nende teemadega, mis on sätestatud vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala valdkonnas, mis puudutab eelkõige pädevate asutuste koostööd kriminaalasjade menetlemisel (ELTL artikli 82 lõike 1 teise lõigu punkt d), asjakohaste andmete kogumist, säilitamist, töötlemist, analüüsi ja vahetust (ELTL artikli 87 lõike 2 punkt a), tõendite vastastikust lubatavust (ELTL artikli 82 lõike 2 teise lõigu punkt a), isikute õigusi kriminaalmenetluses (ELTL artikli 82 lõike 2 teise lõigu punkt b) ning pädevate asutuste personali koolitust (ELTL artikli 82 lõike 1 teise lõigu punkt c).

62. Ainuüksi asjaomaste sätete sisulisest sarnasusest ei saa siiski järeldada, et käesoleval juhul tuli vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks tingimata kohaldada täiendavate õiguslike alustena ELTL artiklit 82 ja ELTL artiklit 87. Seda seetõttu, et mitte kõikjal, kus tuleb võtta meetmed, millel on teatav seos kriminaalasjades tehtava õiguslase koostöö või politseikoostöö esemetega, ei ole tingimata vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala käsitlevad sätted *sedes materiae*.³²

23 — Erandi moodustab – käesolevas asjas mittekohaldatav – ELTL artikli 79 lõige 3, milles on sätestatud selge õiguslik alus lepingute sõlmimiseks riigis loata elavate kolmandate riikide kodanike tagasivõtmiseks nende päritoluriiki või -kohta.

24 — AETR-doktriin lähtub kohtuotsusest komisjon vs. nõukogu („AETR”, 22/70, EU:C:1971:32, punktid 15–19); hilisema kuupäevaga kokkuvõtte on esitatud näiteks arvamuses 1/03 (EU:C:2006:81, punktid 114–133).

25 — Vt selle kohta kohtujuristi ettepanek, Kokott, kohtuasi Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2114, punkt 104); samamoodi juba enne seda kohtujuristi ettepanek, Kokott, kohtuasi Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-431/11, EU:C:2013:187, punktid 64–70).

26 — Kohtuotsused komisjon vs. nõukogu (C-300/89, EU:C:1991:244, punkt 10), parlament vs. nõukogu (C-130/10, EU:C:2012:472, punkt 42) ja Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2449, punkt 35).

27 — Kohtuotsused Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-431/11, EU:C:2013:589, punkt 48), Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-656/11, EU:C:2014:97, punkt 50) ja Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2449, punkt 38).

28 — Vaidlusaluse lepingu artikli 3 lõiked 1 ja 2.

29 — Vaidlusaluse lepingu artikli 3 lõige 3 ja artikkel 4 ning artikkel 5.

30 — Vaidlusaluse lepingu artikkel 6.

31 — Vaidlusaluse lepingu artikkel 7.

32 — Vt selle kohta kohtuotsus komisjon vs. parlament ja nõukogu (C-43/12, EU:C:2014:298, punktid 45–50); selle kohta ka – seoses kolmandate riikide kodanike õiguste kindlaksmääramisega liidus – kohtuotsused Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-431/11, EU:C:2013:589, punktid 62–67) ja Ühendkuningriik vs. nõukogu (C-81/13, EU:C:2014:2449, punktid 40–46).

63. Otsustava tähtsusega on see, nagu rõhutasid täiesti õigesti nõukogu ja Rootsi Kuningriik, et kõnealused ELTL artiklis 82 ja ELTL artiklis 87 sisalduvad sätted käsitlevad üksnes *liidusisest* koostööd. Esiteks nähtub see juba mõlema sätte sõnastusest,³³ teiseks tuleneb see aga ka vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala kontseptsioonist, mille teostamine on nende eesmärk. See on *liit*, kes pakub *oma kodanikele* sellise ala, ja see on *liit*, kes selle ala *moodustab* (ELTL artikli 67 lõige 1), kusjuures rõhutatud on *sisepiirideta ala* (ELL artikli 3 lõige 2 ja ELTL artikli 67 lõige 2).

64. Vaidlustatud otsus – või vaidlusalune leping selle otsuse sõlmimise kohta – seevastu just nimelt ei käsitle liidusisest õigusala või politseikoostööd. Samuti ei mõjuta ega muuda otsus seda ELTL artikli 216 lõike 1 viimase variandi tähenduses. Pigem jääb liikmesriikide pädevus karistada rahvusvaheliste kuritegude nagu piraatluse eest vastupidi parlamendi ja komisjoni väidetele lepingust täielikult puutumata. Lepingu ese on ainult koostöö Tansaania, kolmanda riigi, ametiasutustega ja nimelt juhul, kui liikmesriigi asutused ise ei teosta oma jurisdiktsiooni.³⁴

65. Võib küll esineda ka selliseid juhtumeid, mille puhul on asjakohane ka koostöö kolmanda riigiga, et aidata kaasa vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala eesmärkide saavutamisele liidus (vt ELTL artikli 216 lõike 1 teine variant) ja anda seeläbi sellele alale „välismõõde” selle sõna tõelises tähenduses. Näiteks võiks mõelda sellele, et hõlmata Norra, Island, Liechtenstein ja Šveits Schengeni alasse, või Lugano konventsiooni, et kaasata mõned neist riikidest tsiviilasjades tehtava õigusala koostöö teatavatesse aspektidesse. Sellise koostöö puhul nagu toimub Tansaaniaga ja mille jaoks loodi vaidlustatud otsuses ja vaidlusaluses lepingus õiguslikud alused, ei ole välistegevuse niisugust mõju liidu sisevaldkonnale siiski märgata.

66. Liidu koostöö Tansaaniaga peab üksnes edendama *rahvusvahelist julgeolekut* väljaspool liidu territooriumi. See on tähtis panus tõhusasse ja jätkusuutlikusse võitluse piraatluse vastu avamerel ning seega globaalse julgeolekuolukorra parandamisse kogu maailmas, kui piraatluses kahtlustatavate isikute suhtes kohaldatakse tõhusalt õiglast karistust vastavalt õigusriigi põhimõtetele.

67. Seevastu ei nähtu erilist seost *Euroopa Liidu sisejulgeolekuga* või selle liikmesriikide rahvusvahelise julgeolekuga. See seos oleks, kui see üldse esineks, üksnes väga kaudse iseloomuga. Seda seetõttu, et koostöö puhul Tansaaniaga ei ole just nimelt tegemist piraatlusevastase võitluse ja kriminaaljälitusega Euroopa rannikul, vaid palju kaugemal asuva Aafrika Sarve juures Somaalia rannikul.

68. Samuti ei saa liidusisest mõõdet järelda pelgalt asjaolust, et piraatluses kahtlustatavad isikud, kelle EUNAVFOR peab üle andma Tansaania asutustele, asuvad ajutiselt liidu liikmesriikide sõjalaevade pardal ja neid peetakse seal kinni. Olgugi et asjaomased isikud alluvad seega nimelt ajutiselt liikmesriikide jurisdiktsioonile ja järelikult võivad neile laieneda ka liidu õigusest tulenevad garantiid – eelkõige põhiõiguste harta³⁵ –, ei tähenda see veel, et nad asuvad liidu territooriumil ning seega vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajaneva ala geograafilisel kohaldamisalal.

69. Samal põhjusel ei ole käesolev juhtum muu hulgas ka võrreldav olukorraga tagasivõtulepingu puhul ELTL artikli 79 lõike 3 tähenduses. Seda seetõttu, et erinevalt käesolevast juhust on selles tegemist just nimelt nende isikute üleandmisega kolmandatele riikidele, kes on liidu *territooriumil* loata elanud.

33 — Seal on nimetatud „kriminaalasjades tehtavat õigusala koostööd *liidus*” (ELTL artikli 82 lõige 1) ja „*liikmesriikide* kõikide pädevate *asutuste* politseikoostööd” (ELTL artikli 87 lõige 1); kohtujuristi kursiiv.

34 — Vt ühismeetme artikli 12 lõike 1 teine taane.

35 — Vt selle kohta Euroopa Inimõiguste Kohtu praktika, eelkõige 4. detsembri 2014. aasta kohtuotsus, Samatar jt vs. Prantsusmaa (kaebus nr 17110/10, ECLI:CE:ECHR:2014:1204JUD001711010, punktid 41–59) ja Hassan jt vs. Prantsusmaa (kaebus nr 46695/10, ECLI:CE:ECHR:2014:1204JUD004669510, punktid 60–72 ja 86–104) EIÖK artikli 5 kohta.

Vaidlusaluse lepingu alus ÜVJP-s

70. Lõpuks sobitub koostöö Tansaaniaga olemuselt välis- ja julgeolekupoliitika konteksti. Tegemist on „väljaspool liitu toimuva missiooniga rahvusvahelise julgeoleku tugevdamiseks kooskõlas ÜRO põhikirja põhimõtetega”, mille täitmise on liit seadnud endale ÜJVP raames, täpsemalt ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames, eesmärgiks (ELL artikli 42 lõike 1 teine lause ja ELL artikli 43 lõige 1).

71. Vaidlusaluse lepingu preambuli ja ka vaidlustatud otsuse preambuli kohaselt on vaidlusaluse lepingu eesmärk ÜRO Julgeolekunõukogu mitme resolutsiooni rakendamine ja see täpsustab õiguslikke tingimusi EUNAVFOR-i tegevuseks „operatsiooni ATALANTA” raames,³⁶ ühise sõjalise tegevuse raames ÜVJP esemelises kohaldamisalas.

72. Asjaolu, et vaidlusalune leping näeb Tansaaniaga tehtava koostöö raamtingimustena ette ka kinnipeetud isikute inimväärse kohtlemise ja teatavad õigusriigi põhimõtted, ei räägi mingil juhul selle vastu, et vaidlusalune leping kuulub ÜJVP juurde. Seda seetõttu, et õigusriiklus ja inimõiguste kaitse kuuluvad igal juhul liidu välistegevuse üldpõhimõtete hulka, mida ei tule austada ja ellu viia mitte ainult, aga siiski ka ÜVJP raames (ELL artikli 21 lõike 1 esimene lõik, lõike 2 punkt b ja lõige 3).³⁷

73. Kokkuvõttes tugines nõukogu seega õigesti ÜVJP-le, täpsemalt öeldes ELL artiklile 37 kui ainsale õiguslikule alusele vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks.³⁸ Järelikult ei ole parlamendi esitatud esimene väide põhjendatud.

C. Parlamendi teavitamine (teine väide)

74. Teise väite kohaselt ei ole parlamenti vastupidi ELTL artikli 218 lõikele 10 kõigil vaidlusaluse lepingu sõlmimise menetluse etappidel viivitamata ja täielikult teavitatud.

75. Nagu Euroopa Kohus on juba sedastanud, kohaldatakse ELTL artikli 218 lõiget 10 kõigis rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetlustes, seega ka sellistes menetlustes, mis – nagu käesolevas asjas vaidlusalune leping – puudutavad eranditult ühist välis- ja julgeolekupoliitikat.³⁹ Endiselt on siiski väga vaieldav nende kohustuste ulatus, mida nõukogu peab selle sätte alusel parlamendi suhtes täitma.

Üldised märkused

76. ELTL artikli 218 lõike 10 sõnastus viitab nõukogu väga laiaulatuslikule teavitamiskohustusele: Euroopa Parlamenti teavitatakse „viivitamata” ja „täielikult” „kõigil menetluse etappidel”. Selles peegeldub demokraatia aluspõhimõte, mis kehtib igas otsustusprotsessis liidu tasandil⁴⁰ (vt ELL artikkel 2), ka välis- ja julgeolekupoliitika valdkonnas.

36 — Vt selle kohta eelkõige ühismeetme artikli 10 lõige 6 ja artikli 12 lõige 3.

37 — Analoogiline kohtujuristi ettepanek, Bot, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-130/10, EU:C:2012:50, punkt 64) seoses rahu ja rahvusvahelise julgeoleku säilitamisega maailmas.

38 — Vt lisaks kohtujurist Bot' üksikasjalik analüüs EL-i ja Mauritiuse vahelise lepingu kohta: kohtujuristi ettepanek, Bot, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:41, punktid 68–121), kus jõutakse sisuliselt sarnaste argumentidega sama tulemuseni (vt eelkõige ettepaneku punkt 83 ja punktid 109–115).

39 — Kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, eelkõige punkt 85).

40 — Kohtuotsused Roquette Frères vs. nõukogu (138/79, EU:C:1980:249, punkt 33), parlament vs. nõukogu (C-130/10, EU:C:2012:472, punkt 81) ja parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 81).

77. Erinevalt kohtujurist Bot'st⁴¹ ja mõnest käesolevas menetluses osalejast ei ole ma kindlalt veendunud, et parlamendi teavitamisele vastavalt ETLT artikli 218 lõikele 10 tuleb esitada erineva rangusega nõudmisi olenevalt sellest, kas parlament peab andma ETLT artikli 218 lõike 6 kohaselt rahvusvahelise lepingu sõlmimiseks nõusoleku, kas temaga konsulteeritakse või ei ole tal nagu käesoleval juhul selle lepingu osas formaalset kaasotsustusõigust.

78. Demokraatlik kontroll ei ammendu formaalsete kaasotsustusõiguste teostamisega ja parlamendi teavitamise eesmärk ei ole ainult selliste kaasotsustusõiguste kasutamise ettevalmistamine. Pigem on ainuüksi juba läbipaistvus, mis luuakse kõigil menetluse etappidel parlamendi viivitamata ja täieliku teavitamise teel, demokraatliku kontrolli element, mida ei saa alahinnata ning mis on seega omaette väärtus.

79. Mainitud läbipaistvus tuleneb tähtsast aluspõhimõttest, mille kohaselt tehakse Euroopa Liidus otsused nii avalikult kui võimalik ja nii kodanikelähedaselt kui võimalik (ELL artikli 1 teine lõik). Läbipaistvus võimaldab nõuda kõigilt liidu välistegevuses osalevatelt isikutelt vastutustundlikku tegutsemist. Peale selle tagab see, et liidu kodanike valitud esindajatel on võimalik olukorda täielikult tundes avalikult diskuteerida Euroopa Liidu üldistes huvides olevate välispoliitiliste küsimuste üle ning jälgida spontaanselt seisukohti esitades kriitiliselt kogu rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetlust.⁴² Sel viisil saavad nad muu hulgas ka täiesti seaduslikult püüda sisuliselt mõjutada kavandatavat lepingut, ja seda isegi juhul, kui asjaomase lepingu võib formaalselt sõlmida ilma nende nõusolekuta või nendega konsulteerimata. Arvukad vastandlikud näited lähiminevikust näitavad väga ilmekalt, kui tähtis on demokraatlik kontroll liidu välistegevuse valdkonnas ja kui oluline on seejuures parlamendi asjakohane teavitamine.⁴³

80. Ühise välis- ja julgeolekupoliitika deklaratsiooniga⁴⁴ vastuolus olev „Euroopa Parlamendi rolli suurendamine” ei ole ETLT artikli 218 lõike 10 sellise tõlgendusega kooskõlas. Seda seetõttu, et samad demokraatliku kontrolli ja läbipaistvuse põhimõtted, mis nüüd on sätestatud ETLT artikli 218 lõikes 10, olid juba enne Lissaboni lepingu jõustumist kõigi poliitikavaldkondade – ka ühise välis- ja sisepoliitika suhtes – kindlalt sätestatud Euroopa Liidu aluslepingute süsteemis.⁴⁵

81. Vaatamata sellele tagab alles ETLT artikli 218 lõikes 10 sätestatud kohustus teavitada parlamenti täielikult ja viivitamata kõigil menetluse etappidel, et parlament saab nõukogu valitud formaalset ja materiaaloiguslikku alust kriitiliselt kontrollida ja esitada vajaduse korral selles küsimuses oma seisukoha.⁴⁶ Ainult siis, kui parlamendi käsutuses on piisav teave kavandatava rahvusvahelise lepingu üle peetavate läbirääkimiste eseme ja kulgemise kohta, saab ta luua endale õigel ajal ettekujutuse õigest õigusliku aluse valikust ning tõhusalt kaitsta oma kaasotsustusõigust, kui see on olemas. Mida vähem nõukogu parlamenti teavitab, seda enam on nõukogul endal võimalik määrata ilma suurema poliitilise vastupanuta talle meelepärane õiguslik alus.

41 — Kohtujuristi ettepanek, Bot, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:41, eelkõige punktid 142–144).

42 — Näiteks võiks parlament käesoleva juhtumiga sarnastel asjaoludel tunda huvi selle vastu, kas liidus kehtivat surmanuhtluse keeldu (põhiõiguste harta artikli 2 lõige 2) on piisavalt arvesse võetud. Mis oleks siis, kui nõukogu oleks jätnud vaidlusaluses lepingus vastavad meetmed sätestamata? Ja kas piisab sellest, kui näha vaidlusaluses lepingus ette mitte sõnaselgelt, vaid üksnes eritingimustega piiratud surmanuhtluse keeld? Tuletan meelde, et ühismeetme artikli 12 lõikes 3 on surmamõistmise ohtu sõnaselgelt nimetatud piraatluses kahtlustatavate isikute kolmandatele riikidele üleandmise takistuse põhjusena, seevastu käsitleb vaidlusaluse lepingu artikkel 5 seda punkti üksnes kaudselt ja väiksema sümboolse jõuga, nimelt nii, et mitte ühtegi üleantud isikut „ei anta kohtu alla kuriteo eest, mille eest on ette nähtud karmim maksimumkaristus kui eluaegne vanglakaristus.”

43 — Mõten siinkohal eelkõige Ameerika Ühendriikidega plaanitud vabakaubanduslepingule TTIP, SWIFT-lepingule ja lennureisijate andmete edastamise lepingule („Passenger Name Records”), aga ka liidu ühinemisele Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooniga, mis on sätestatud ELL artikli 6 lõikes 2 ning ETLT artikli 218 lõigetes 6 ja 8.

44 — 13. detsembril 2007 alla kirjutatud Lissaboni lepingu vastu võtnud valitsustevahelise konverentsi lõppaktile lisatud deklaratsiooni (ELT 2008, C 115, lk 343) teises lõigus on rõhutatud, et Lissaboni lepingu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat käsitlevad sätted „ei suurenda Euroopa Parlamendi rolli”.

45 — Vt eelkõige ELL artikli 1 teine lõik ja ELL artikkel 21.

46 — Kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 86).

82. Eeltoodut arvestades tuleb järgnevalt kontrollida, kas parlamenti teavitati käesoleval juhul nii, nagu nõuab artikli 218 lõige 10, nimelt *kõigil menetluse etappidel, täielikult ja viivitamata*.

Parlamendi teavitamise kohustus kõigil menetluse etappidel

83. Mis puudutab kõigepealt kohustust teavitada parlamenti *kõigil menetluse etappidel*, siis hõlmab see kahtlemata teavitamist menetluse algatamisest ja lõpetamisest. Selles mõttes täitis nõukogu talle ELTL artikli 218 lõikest 10 tuleneva kohustuse, kuna ta teavitas parlamenti kõigepealt 22. märtsi 2010. aasta kirjaga Tansaaniaga peetavate läbirääkimiste eelseisvast algusest ja seejärel 19. märtsi 2014. aasta kirjaga läbirääkimiste käigus koostatud lepingu heakskiitmisest.

84. Sellega ei ole aga nõukogu kohustused parlamendi ees mingil juhul ammendatud. Nagu tuleneb ainuüksi ELTL artikli 218 lõike 10 sõnastusest „*kõigil menetluse etappidel*”, ei tule parlamenti teavitada mitte ainult rahvusvahelise lepingu sõlmimise menetluse alguses ja lõpus, vaid ka – ja seda teatava reeglipärasusega – käimasoleva menetluse *ajal* selle käigust. Põhimõtteliselt möönis seda Euroopa Kohtus toimunud istungil koguni nõukogu ise.

85. Kindlasti ei saa seejuures olla parlamendi teavitamine vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 10 sama kvaliteedi ja intensiivsusega nagu erikomitee teavitamine vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 4; erikomiteega peab liidu läbirääkija „konsulterima” kogu kolmanda riigiga peetavate läbirääkimiste aja vältel. Samuti ei pea parlamenti teavitama muude liidu institutsioonide sisestest puht ettevalmistavatest protsessidest, näiteks mõttevahetustest nõukogu töögruppides või liikmesriikide alaliste esindajate komitees.

86. Vastupidi nõukogu arvamusele ei saa parlamendi teavitamine siiski piirduda ainult menetluse nende etappidega, kus nõukogu võtab vastu formaalseid otsuseid, mis puudutavad nimelt mandaadi andmist läbirääkimisteks ja juhiste vastuvõtmist läbirääkija jaoks. Pigem tuleb parlamenti lisaks teavitada näiteks vahepeal saavutatud tulemustest ning läbirääkimistel tehtud olulistest edusammudest, samuti märkimisväärsetest raskustest, mis võivad olla läbirääkimistel tekkinud. Seejuures peab teavitamine toimuma – kõiki üksikjuhtumi asjaolusid arvestades ja võttes vajaduse korral asjakohaseid meetmeid tundliku teabe konfidentsiaalseks käsitlemiseks – alati sel viisil, et see jätab parlamendile piisavalt ruumi kontrolli tõhusaks teostamiseks.

87. Ainult sedalaadi pideva teavitamise alusel saab parlament täita oma demokraatliku kontrolli ülesannet ja lisaks jälgida, et nõukogu esialgu valitud õiguslik alus on jätkuvalt õige. Sellel parlamendi ülesandel on eelkõige ÜVJP-s eriline tähtsus, sest seal on kohtulik kontroll – nagu juba mainitud – tugevalt piiratud (ELL artikli 24 lõike 1 teise lõigu kuues lause koostoimes ELTL artikliga 275). Kui parlament saaks oma rolli täita alles menetluse lõpus, läbirääkimiste käigus koostatud või isegi juba heaks kiidetud rahvusvahelise lepingu alusel, oleks tema demokraatlik kontroll palju vähem tõhus.

88. Kuna parlament ei saanud käesolevas asjas käimasoleva menetluse ajal ühtegi teadet asjade seisu kohta, siis on selles mõttes tegemist ELTL artikli 218 lõike 10 selge rikkumisega.

89. Sellele ei saa vastu väita, et mitte nõukogu, vaid Euroopa Liidu kõrge esindaja välis- ja julgeolekuküsimustes määrab tegutsemise käimasoleva menetluse vältel. Seda seetõttu, et esiteks vastutab nõukogu otsuseid tegeva organina menetluse nõuetekohase kulgemise eest tervikuna. Teiseks peab nõukogu võtma vastutuse kõrge esindaja võimalike tegematajätmistest eest, kuna kõrge esindaja ei ole mitte üksnes välisasjade nõukogu eesistuja (ELL artikli 18 lõige 3), vaid viib lisaks nõukogu mandaadiga ellu ühist välis- ja julgeolekupoliitikat (ELL artikli 18 lõike 2 teine lause); just nimelt käesoleval juhul oli kõrge esindaja saanud nõukogult täiesti konkreetse loa läbirääkimiste alustamiseks Tansaaniaga⁴⁷ (ELTL artikli 218 lõige 3).

47 — Nii on sõnaselgelt märgitud 22. märtsi 2010. aasta kirjas.

Parlamendi täieliku teavitamise kohustus

90. Mis puudutab parlamendi *täieliku* teavitamise kohustust, siis jätavad mõlemad kirjad, mille nõukogu parlamendile saatis, käesoleval juhul soovida.

91. Esiteks ei sisaldanud 22. märtsi 2010. aasta kiri, millega teavitati parlamenti Tansaaniaga peetavate läbirääkimiste eelseisvast algusest, mingeid andmeid võimalike juhiste kohta läbirääkimisteks ELTL artikli 218 lõike 4 tähenduses.

92. See ei ole kooskõlas ELTL artikli 218 lõikega 10. Seda seetõttu, et parlamendi täielik teavitamine eeldab tingimata, et peale lihtsalt läbirääkimiste algusest teavitamise edastatakse ka detailid kavandatud rahvusvahelise lepingu sisu kohta, mida liit püüab saavutada. Ainult nii on tõhus demokraatlik kontroll võimalik.

93. Nagu nõukogu ise viitega varasematele juhtumitele möönis, ei ole läbirääkimiste juhiste parlamendile edastamisel ületamatuid takistusi. Eelkõige võib vajaduse korral võtta asjakohaseid meetmeid, et tagada tundliku teabe konfidentsiaalne käsitlemine, mille hulka kuuluvad näiteks andmed, mis puudutavad liidu läbirääkimiste strateegiat, või andmed liidu ja selle liikmesriikide välispoliitika- või julgeolekualaste huvide kohta.

94. Teiseks ei olnud 19. märtsi 2014. aasta kirjale, millega teavitati parlamenti menetluse lõppemisest, lisatud vaidlustatud otsuse ega vaidlusaluse lepingu teksti. Isegi hiljem ei edastanud nõukogu parlamendile ametlikult kumbagi teksti.

95. Ka see ei vasta ELTL artikli 218 lõikes 10 sätestatud nõuetele.⁴⁸

96. Sellele ei saa vastu väita, et parlamendile oli teada kontekst, millesse kavandatud leping Tansaaniaga paigutus, eelkõige seetõttu, et kaks sarnast lepingut olid kolmandate riikidega juba sõlmitud. Nagu parlament täiesti õigesti rõhutab, ei ole lubatav, et valitud rahvaesindajad peavad oma demokraatlikku kontrolli teostama tuginedes oletustele taotletava rahvusvahelise lepingu tõenäolise sisu kohta.

97. Erinevalt nõukogu väitest ei lasu parlamendil ka kohustust edasist teavet ise nõuda. Seda seetõttu, et vastupidi muudele sätetele, näiteks ELTL artikli 319 lõikele 2, ei pane ELTL artikli 218 lõige 10 parlamendile kohustust selles osas ise initsiatiivi avaldada. Selline kohustus seaks parlamendi ainuüksi juba puuduvate teadmiste tõttu läbirääkimiste detailide ja kulgemise kohta ebasoodsasse olukorda ning muudaks demokraatliku kontrolli teostamise tunduvalt raskemaks. Vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 10 peab nõukogu parlamenti teavitama, ilma et viimane peaks seda paluma. Seda nõuavad lõppude lõpuks institutsioonidevaheline tasakaal ja lojaalsuse põhimõte institutsioonide omavahelises koostöös (ELL artikli 13 lõige 2).

98. Ammugi ei või parlament, nagu käesoleval juhul, sõltuda sellest, et ta saab nõukogu otsuse ja sellega heaks kiidetud lepingu sisu teada Euroopa Liidu Teatajast. Seda seetõttu, et nagu Euroopa Kohus on juba rõhutanud, ei järgi Euroopa Liidu Teatajas avaldamine vastavalt ELTL artiklile 297 sama eesmärki nagu parlamendi teavitamine vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 10.⁴⁹

99. Avaldamine Euroopa Liidu Teatajas jätkaks parlamendile küll veel piisavalt aega, et lasta tühistamishagi teel (ELTL artikli 263 teine lõik) kontrollida otsuse ja sellega kaudselt ka vaidlusaluse lepingu õiguspärasust. Seejuures on aga tegemist *kohtuliku kontrolliga*, mida teostab liidu muu institutsioon ja mis pealegi piirdub õiguslike küsimustega. Sellest tuleb rangelt eristada *demokraatlikku*

48 — Selle kohta ka kohtujuristi ettepanek, Bot, kohtuasi parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:41, punkt 155).

49 — Kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 79).

kontrolli, mida parlament ise teostab ning mille puhul on esiplaanil poliitilised hinnangud ja otstarbekuse küsimused. Kui see demokraatlik kontroll saab toimuda alles *ex post*, siis on see paratamatult tunduvalt vähem tõhus kui rahvusvahelise lepingu sõlmimise käimasoleva menetluse vältel. Seevastu juhul, kui kontrolli teostamist võimaldataks varakult, võib see isegi kaasa aidata institutsioonidevaheliste hilisemate vaidluste vältimisele.

Viivitamata teavitamise kohustus

100. Viimaks tuleb parlamenti vastavalt ELTL artikli 218 lõikele 10 *viivitamata* teavitada. Nagu näitab eelkõige pilguheit teistele keeleversioonidele (pr k *immédiatement*, ingl k *immediately*), on selle väljendi eesmärk parlamendi kohene, igal juhul aga võimalikult kiire teavitamine.⁵⁰

101. Lepingu üle peetavate läbirääkimiste eelseisva alguse kohta saadetud teatega on nõukogu seda kohustust kahtlemata täitnud, sest ta pani oma kirja tee 22. märtsil 2010, seega veel samal päeval, mil ta andis mandaadi läbirääkimiste alustamiseks Tansaaniaga.

102. Teisiti on asi siiski menetluse lõpetamisest teavitamise puhul. Asjaolust, et nõukogu oli vaidlusaluse lepingu vaidlustatud otsusega heaks kiitnud, teatati parlamendile alles rohkem kui nädal aega hiljem, 19. märtsi 2014. aasta kirjaga. See on küll võrdlemisi lühike viivitus võrreldes kohtuasjaga C-658/11, kus nõukogu lasi mööduda kolm kuud⁵¹. Sellest hoolimata on tegemist märkimisväärse viivitusega, liiati praegusel kommunikatsiooniajastul. Nõukogu ei teinud kohtuväliselt ega Euroopa Kohtu menetluses isegi katset seda viivitust põhjendada.⁵² Neil asjaoludel annab isegi käesoleval juhul esinenud tervelt nädalane viivitus tunnistust lugupidamise puudumisest rahvaesinduse vastu, mis ei ole kooskõlas ELTL artikli 218 lõike 10 sõnastuse ja vaimuga ega institutsioonidevahelise lojaalse koostöö põhimõttega (ELL artikli 13 lõike 2 teine lause).

Vahekokkuvõte

103. Kokkuvõttes on nõukogu seega käesoleval juhul mitmest aspektist rikkunud talle ELTL artikli 218 lõikest 10 tulenevat kohustust teavitada parlamenti täielikult ja viivitamata kõigil menetluse etappidel. Järelikult on parlamendi teine väide põhjendatud.

D. Kokkuvõte

104. Kokkuvõttes saab seega tõdeda, et ainult parlamendi teisel väitel on väljavaateid edule. Kuna nõukogu rikkus seoses ELTL artikli 218 lõikega 10 aga olulist menetlusnormi, õigustab ainuüksi juba see teine väide vaidlustatud otsuse tühistamist⁵³ (ELTL artikli 263 esimene ja teine lõik koostoimes ELTL artikli 264 esimese lõiguga).

E. Vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivuse säilitamine

105. Kui Euroopa Kohus tühistab vaidlustatud otsuse – nagu ma soovitan – üksnes teise väite alusel, peaks ta säilitama selle tagajärgede kehtivuse kooskõlas kõigi menetlusosaliste üksmeelse seisukohaga vastavalt ELTL artikli 264 teisele lõigule.

50 — Saksa õiguses eeldatakse, et sõna „viivitamata” nõuab tegutsemist ilma „süülise viivitusega” (vt Bürgerliches Gesetzbuch'i (Saksa tsiviilseadustik, BGB) § 121 lõike 1 esimene lause).

51 — Vt selle kohta kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, punkt 77 ja punktid 15–17).

52 — Eelkõige ei tuginenud nõukogu siinjuures tõlkimise probleemidele. Juhul kui rahvusvahelist lepingut või nõukogu otsust selle heakskiitmise kohta ei ole kohe kõigis liidu ametlikes keeltes olemas, peab nõukogu edastama parlamendile kõigepealt olemasolevad keeleversioonid ning puuduvad tõlked viivitamata tagantjärele esitama.

53 — Selle kohta kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, eelkõige punktid 80, 86 ja 87).

106. Vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivuse säilitamine on vajalik õiguskindluse kaalutlustel, et mitte takistada piraatluses kahtlustatavatele isikutele täiel määral tõhusat süüdistuse esitamist ja nende suhtes kohtuvõimu teostamist. Seda seetõttu, et sel viisil võetakse ühismeetme artikli 10 lõiget 6 ja artikli 12 lõiget 3 arvesse võttes⁵⁴ juba eelnevalt alus igasuguselt katselt kahelda EUNAFOR-i mandaadis, kui Tansaaniale tuleb üle anda Somaalia rannikul kinni peetud ja piraatluses kahtlustatavad isikud. Samuti ei saa vaidlusaluse lepingu kohaldamisel kahtluse alla seada juba aset leidnud tegevuste õiguslike tagajärgede säilitamist. Üldiselt välditakse vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivuse säilitamisega rahvusvahelisel tasandil pealegi igasugust ebaselgust liidu poolt heaks kiidetud ja allakirjutatud vaidlusaluse lepinguga kaasnevate rahvusvaheliste kohustuste suhtes.

107. Kuna vaidlustatud otsust ei tühistata teise väite raames mitte vääralt materiaalse või formaalse õigusliku aluse tõttu, vaid üksnes parlamendi teavitamise kohustuse rikkumise tõttu, siis tuleb säilitada selle otsuse tagajärjed mitte ainult ajutiselt, vaid määramata ajaks.⁵⁵ Seda seetõttu, et vastavalt ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu esimesele osalausele ei oleks nõukogu poolt teavitamata jätmine sellisena, isegi kui seda tehtaks korrektselt tagantjärele, seotud parlamendi kaasotsustusõigusega, parlamendil ei oleks isegi konsulteerimisõigust. Neil asjaoludel oleks liiga formalistlik eeldada, et nõukogult tuleb vaatamata sellele nõuda mõistliku aja jooksul otsuse tegemise kordamist.

108. Teisiti oleks see ainult juhul, kui Euroopa Kohus nõustuks (ka) parlamendi esimese väitega ja tuvastaks, et vaidlustatud otsuse vastuvõtmiseks õigusliku aluse valikul on rikutud õigusnormi. Selline teguviis mõjutaks parlamendi kaasotsustusõigust. Siis ei võiks vaidlustatud otsuse tagajärgede kehtivust Euroopa Kohtu uemale kohtupraktikale tuginedes⁵⁶ säilitada mitte piiramata ajaks, vaid ainult ajaks, mida nõukogu saab mõistlikult taotleda, et kõrvaldada tuvastatud õigusvastasus, mis on seotud õigusliku aluse valikuga, ning kaasata seejuures nõuetekohaselt parlament. Käesoleval juhul näib olevat mõistlik kümnekuune tähtaeg, et võimaldada nõukogul saada parlamendilt nõusolek vastavalt ELTL artikli 218 lõike 6 teise lõigu punkti a alapunktile v ja võtta vastu õigetest õiguslikel alustel põhinev uus otsus.

VII. Kohtukulud

109. Vastavalt kodukorra artikli 138 lõikele 1 on kohtuvaidluse kaotanud pool kohustatud hüvitama kohtukulud, kui vastaspool on seda nõudnud. Kuna minu esitatud ettepaneku kohaselt on nõukogu kohtuvaidluse kaotanud ja parlament on esitanud asjaomase nõude, tuleb kohtukulud välja mõista nõukogult. Erandina sellest kannavad Tšehhi Vabariik, Rootsi Kuningriik, Ühendkuningriik ja Euroopa Komisjon kui menetlusse astujad vastavalt kodukorra artikli 140 lõikele 1 ise oma kohtukulud.

VIII. Ettepanek

110. Tuginedes eelnevale, teen Euroopa Kohtule ettepaneku langetada järgmine otsus:

1. Tühistada nõukogu 10. märtsi 2014. aasta otsus 2014/198/ÜVJP.
2. Säilitada tühistatud otsuse tagajärgede kehtivus.
3. Jätta Euroopa Liidu Nõukogu kohtukulud tema enda kanda ja mõista temalt välja Euroopa Parlamendi kohtukulud.

54 — Teatavasti eeldab isikute kolmandale riigile üleandmine vastavalt mõlemale õigusnormile, et eelnevalt on sõlmitud selle kolmanda riigiga leping, milles määratakse kindlaks üleandmise tingimused.

55 — Vt kohtuotsus parlament vs. nõukogu (C-658/11, EU:C:2014:2025, eelkõige punkt 91).

56 — Kohtuotsused parlament vs. nõukogu (C-355/10, EU:C:2012:516, punkt 90), komisjon vs. nõukogu (C-137/12, EU:C:2013:675, eelkõige punkt 81) ja komisjon vs. parlament ja nõukogu (C-43/12, EU:C:2014:298, punkt 56).

4. Jätta Tšehhi Vabariigi, Rootsi Kuningriigi, Suurbritannia ja Põhja-Iirimaa Ühendkuningriigi ning Euroopa Komisjoni kohtukulud nende endi kanda.